

«БЕКІТЕМІН»

ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу орталығы» РМҚК директоры

Р.Т. Емелбаев

2023 ж.

**«Қазақ тілінде оқытпайтын топтардағы қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша
Педагогтердің білімін бағалауға арналған
Тест спецификациясы
(2023 жылдан бастап қолдану үшін)**

- 1. Мақсаты:** Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында жұмыс істейтін педагогтарды аттестаттау барысында педагогтердің білімін бағалауға арналған тест тапсырмалырын әзірлеу.
- 2. Міндеті:** Педагогтардың біліктілік деңгейінің біліктілік талаптарға сәйкестігін анықтау.
- 3. Тест мазмұны:** «Қазақ тілінде оқытпайтын топтардағы қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша педагог қызметкерлерді аттестациялауға арналған тест.

№	Тақырып	№	Тақырыпша
01	Лексика. Сөздік қор.	01	Сөздің тура және ауыспалы мағыналары. Көп мағыналы сөздер.
		02	Омоним, синоним, антоним, тұрақты тіркес, мақал-мәтел. Көнерген сөздер, неологизмдер. Кірме сөздер мен диалект сөздер, кәсіби сөздер мен терминдер. Табу. Эвфемизмдер мен дисфемизмдер.
02	Фонетика. Үндестік заңы. Буын және тасымал.	03	Тіл дыбыстары туралы жалпы ұғым. Дауысты, дауыссыз. дыбыстардың жіктелуі. Үндестік заңы.
		04	Орфография, орфоэпия. Буын және тасымал. Екпін. Екпіннің түрлері.
03	Сөзжасам.	05	Сөздік құрам. Түбір сөз. Түбір және қосымша. Жұрнақ.
		06	Туынды түбір мен түбірлес сөздер. Біріккен сөз, қос сөз, қысқарған сөздер.
04	Морфология	07	Зат есімнің түрлері. Сын есімнің түрлері.
		08	Сан есімнің түрлері. Есімдіктің түрлері. Етістіктің түрлері, категориялары.
		09	Үстеудің түрлері. Еліктеу сөздер, одағай, шылау.

05	Синтаксис.	10	Сөз тіркестерінің байлынысу түрлері: меңгеру, қабысу, жанасу, матасу. Сөз тіркесінің түрлері. Сөйлемнің айтылу мақсатына қарай бөлінуі. Сөйлем мүшелері. Сөйлемнің бірыңғай, айқындауыш, жалпылауыш мүшелері.
		11	Жақты, жақсыз сөйлем. Жалаң және жайылма сөйлем. Толымды, толымсыз және атаулы сөйлем. Салалас, сабақтас құрмалас сөйлем, түрлері. Аралас құрмалас сөйлем, түрлері.
		12	Оқшау сөздер. Қыстырма және қаратпа сөздер. Төл сөз, автор сөзі, төлеу сөз. Одағай сөздер.
06	Пунктуация. Тыныс белгілері. Стилистика. Сөз мәдениеті. Шешендік сөз.	13	Нүкте, көп нүкте. Қабаттаса келген тыныс белгілері. Тырнақша, жақша, Стиль, оның түрлері. Сөз мәдениеті. Шешендік өнердің тарихы. Шешендік сөздің түрлері.
07	Ауыз әдебиеті.	14	Тұрмыс-салт жырлары, ертегілер. Аңыздар, шешендік сөздер, айтыс, оның түрлері. Мақал-мәтел, жұмбақтар.
08	XIX ғ. II жартысындағы ағартушылар.	15	Шоқан Уәлихановтың өмірі мен шығармашылығы. Ыбырай Алтынсариннің өмірі мен шығармашылығы. Ыбырай Алтынсарин. «Атымтай Жомарт» әңгімесі «Дүние қалай етсең, табылады?»
		16	Абай Құнанбайұлы. Өмірі, өлеңдері, поэмалары мен қарасөздері.
09	XX ғ. басындағы әдебиет.	17	Шәкәрім Құдайбердіұлы, Ахмет Байтұрсынов, Жүсіпбек Аймауытов. «Әнші» әңгімесі Міржақып Дулатов, Мағжан Жұмабаев, Сәкен Сейфуллин. «Көкшетау» поэмасы. Ілияс Жансүгіров. «Күй» поэмасы (үзінді) Бейімбет Майлин.
10	Ұлы Отан соғысы және одан кейінгі жылдардағы әдебиет	18	Жамбыл Жабаев. Сәбит Мұқанов, Ғабит Мүсірепов, Ғабиден Мұстафин. «Қарағанды» романынан үзінді. Мұхтар Әуезовтің өмірі мен шығармашылығы, 20-30ж. әңгімелері, аудармалары, драматургиясы. Мұхтар Әуезовтің «Еңлік-Кебек» пьесасы. Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы, 1-кітап. Қайтқанда Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы, 2-кітап. Тайғақта Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» (романнан үзінді), 3-кітап
11	Әдебиет теориясы.	19	Троп, фигура, өлең құрылымы, ұйқасы және олардың түрлері.

13	XX ғ. ортасы және аяғындағы әдебиет, қазіргі заман әдебиеті.	20	Поэзия М.Мақатаев, Қадыр Мәрза Әлі «Аралым...» Мұхтар Шахановтың «Компьютербасты жарты адамдар» концепциясы «Өркениеттің адасуы» (романнан үзінді). Проза және драматургия. Әбдіжәміл Нүрпейісов. «Қан мен тер» романы Б.Момышұлы, Дулат Исабеков «Әпке», Қабдеш Жұмаділов «Қаздар қайтып барады» повесі Бердібек Соқпақбаев. «Он алты жасар чемпион» (әңгіме) Сайын Мұратбеков. «Телі өскен ұл» повесі Дүкенбай Досжан. «Төрт патшаны көрген кейуана» (хикаят) Ерболат Әбікенұлы. «Пәтер іздеп жүр едік» әңгімесі Ермек Өтетілеуұлы, Ұлықбек Есдәулет – ақын, қайраткер. «Қара пима» поэмасы Қайнар Олжай. «Жер мен аспан арасындағы дастан» Думан Рамазан. «Соңғы дем» әңгімесі Несіпбек Айтұлы. «Бәйтерек» поэмасы Балғабек Қыдырбекұлы «Теміржолшы»
Мән мәтін (сурет, графика, текст)			

4. Тапсырма мазмұнының сипаттамасы:

Фонетика мен графика: орфографиялық және орфоэпиялық дағдылар.

Орфоэпия мен орфография: әдеби тіл нормалары мен орфографиялық біліктіліктері.

Лексика: тілдік материалдарда лингвистикалық білімдерін қолдана білу.

Сөзжасам: тілдік материалдарда лингвистикалық білімдерін қолдана білу.

Морфология: тілдік материалдарда лингвистикалық білімдерін қолдана білу. **Синтаксис:** тілдік материалдарда лингвистикалық білімдерін қолдана білу.

Пунктуация: тыныс белгілерді қолдана білу дағдылары;

Стилистика: әдеби тілді меңгеру дәрежелері, сөйлем құрау дағдылары.

Халық ауыз әдебиеті: түрлері, ерекшеліктері.

Ежелгі дәуір әдебиеті: жазба ескерткіштерінің тарихы, түрлері.

XI-XVIII ғ. әдебиет: жыраулар поэзиясының даму кезеңдері, өкілдері. **XIX ғ. I жартысындағы әдебиет:** әдеби ағымдар.

XIX ғ. II жартысындағы әдебиет: жаңа әдеби ағымдар мен бағыттардың, реализмнің тууы.

XX ғ. басындағы әдебиет: 20-30 жылдардағы әдебиет; әдеби жанрдың дамуы және көрнекті өкілдері.

Ұлы Отан соғысы және одан кейінгі жылдардағы әдебиет: Ұлы Отан соғысы кезіндегі және одан кейінгі жылдардағы қазақ әдебиетінде соғыс, отаншылдық тақырыптың қалыптасуы; жанрлардың дамуы және көрнекті өкілдері.

Туысқан халықтар әдебиеті: туысқан халықтар әдебиеті туралы түсінігі.

Әдебиет теориясы: әдеби-теориялық ұғымдар түсінігі.

Қазіргі әдебиет: қазіргі заман әдебиеті, жанрлық ерекшелігі.

5. Тесттің бір нұсқасындағы тест тапсырмаларының қиындығы:

Тест 3 қиындық деңгейінде берілген тест тапсырмаларынан тұрады: бірінші деңгейде (А) – 25%, екінші деңгейде (В) – 50%, үшінші деңгейде (С) – 25%.

6. Тест тапсырмаларының формалары: Бір дұрыс жауапты таңдауға арналған жабық формадағы тест тапсырмалары.

7. Тест тапсырмаларын орындау уақыты: Бір тапсырманы орындаудың орташа ұзақтығы 2 минутты құрайды.

8. Жеке тест тапсырмаларының орындалуын бағалау: Аттестация кезінде тестілеудің жиынтық балы есептеледі.

Төрт жауап нұсқасынан бір дұрыс жауап таңдалған тапсырма үшін - 1 балл, дұрыс орындалмаған тапсырмаға 0 балл алады.

9.Ұсынылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақ тілі мен әдебиеті 11-сынып Т2 1-бөлім
<https://expert.study-inn.kz/uchebniki-kaz/tbr11-1>
2. Қазақ тілі мен әдебиеті 11-сынып Т2 2-бөлім
<https://expert.study-inn.kz/uchebniki-kaz/tbr11-2>.
3. Ф.Ш.Оразбаева, Ж.Т. Дәулетбекова, А.Қ.Рауандина, Р.С.Рахметова, Б.Қ.Мукеева. Қазақ тілі мен әдебиеті 10-сынып 1-бөлім. Көкжиек-Горизонт, 2019.
4. Ф.Ш.Оразбаева, Ж.Т.Дәулетбекова, А.Қ.Рауандина, Р.С.Рахметова, Б.Қ.Мукеева. Қазақ тілі мен әдебиеті 10-сынып 2-бөлім. Көкжиек-Горизонт, 2019.
5. М.О.Әуезов. Абай жолы: Роман-эпопея. Бірінші кітап.-Алматы: Жазушы, 2013. -376 б.
6. М.О.Әуезов. Абай жолы: Роман-эпопея. Екінші кітап.-Алматы: Жазушы, 2013. -432б.
7. М.О.Әуезов. Абай жолы: Роман-эпопея. Үшінші кітап.-Алматы: Жазушы, 2013. -384 б.
8. Т. Ермекова, К.Бертілеуова, Р.Мұнасаева. Қазақ тілі. Дидактикалық материалдар. Арман-ПВ, 2019.
9. Т.Ермекова, Н.Дүсіпова, Г. Тоқтыбаева. Қазақ тілі. Мұғалім кітабы. Арман-ПВ, 2019.
10. З.Ерназарова, А.Бекетова, С.Кужакова. Қазақ тілі мен әдебиеті. Оқулық + Үнтаспа. 1,2-бөлім. –Алматы: Атамұра, 2020.
11. З.Ерназарова, А.Бекетова, С.Кужакова. Қазақ тілі мен әдебиеті. Оқыту әдістемесі. 1,2-бөлім. –Алматы: Атамұра, 2020.
12. Г.Косымова, Ш.Ергожина, Е.Арын. Қазақ тілі мен әдебиеті. Методическое руководство. Мектеп, 2019.
13. Г.Косымова, Ш. Ергожина, Е.Арын. Қазақ тілі мен әдебиеті. Оқулық + CD. Мектеп, 2019.
14. С.Дәрібаев, Г.Орда, А.Сатымова Қазақ әдебиеті 8-класс Алматы «Мектеп»2018
15. Ш.К.Бектұров Қазақ тілі (Лексика Фонетика Морфология Синтаксис) Алматы, «Атамұра» 2006
16. Ғ.Әбуханов Н.Есімбеков Қазақ тілі Лексика, фонетика, морфология мен синтаксис Алматы-2012
17. Г.Умарова, С.Шарабасов Қазақ әдебиетінің тарихы «Фолиант» баспасы 2011
18. С.Ч.Тұрсынғалиева, А.Ж. Такишева Қазақ әдебиеті 10-сынып Арман –ПВ,2014
19. Ж.А.Рүстемова Қазақ балалар әдебиеті, Эвро,2019
20. Г.Орда, С.Дәрібаев, А.Сатымова Қазақ әдебиеті 10-сынып Алматы Мектеп-2019
21. Ф.Ш.Оразбаева, Ж.Т. Дәулетбекова, А.Қ.Рауандина, Р.С.Рахметова, Б.Қ.Мукеева. Қазақ тілі мен әдебиеті 10-сынып 1-бөлім. Көкжиек-Горизонт, 2019
22. Ф.Ш.Оразбаева, Ж.Т.Дәулетбекова, А.Қ.Рауандина, Р.С.Рахметова, Б.Қ.Мукеева. Қазақ тілі мен әдебиеті 10-сынып 2-бөлім. Көкжиек-Горизонт, 2019
23. Жалпы білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі мен әдебиеті» жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыт, қоғамдық-гуманитарлық бағыт)
24. Қазақ тілі энциклопедиясы, Қазақстан даму институты, 1998 ж.
25. Уәли Нұргелді.. Гарфика.Орфография. Орфоэпия Алматы,2018
26. Қазақстан жазушылары: XX ғасыр. Анықтамалық, Алматы, 2004
27. Б. Хасанұлы, А.А. Қасымбек, А.К. Қаныбекова. Қазақ тілі 10- сынып оқулығы
28. Айтбай Айғабылұлы. Қазақ тілінің лексикологиясы,Дәуір –кітап, 2013
29. Сапархан Мырзабеков Қазіргі қазақ тілінің фонетикасы. Алматы, 2006
30. Б. Хасанұлы, А. Қасымбек, А. Қаныбекова, Қазақ тілі 10-сынып Г. Қосымова, Ш. Ерхожина, Г. Каримова. Қазақ тілі мен әдебиеті
31. Ж.А.Рүстемова. Қазақ балалар әдебиеті. Эвро, 2019.

